

(Ne)legálne sťahovanie z P2P sietí

Lucia Haviarová, Lenka Trojaková a Martin Veselý

P2P čiže „Peer to Peer“ v preklade znamená „seberovný seberovnému“. P2P sú výmenné siete fungujúce prostredníctvom internetovej siete. Pomocou týchto sietí sa najčastejšie vymieňajú rôzne multimediálne súbory, ktoré majú príponu: MP3, WAV, WMA, MPG, MPEG, AVI, MOV, JPG, GIF, BMP, ISO, IMG, EXE, RAR, ZIP...

Filozofiou P2P siete je: niečo ponúknem iným a nezávisle na tom si stiahnem, čo chcem. P2P siete fungujú pomocou rôznych freewareových programov napr. BitTorrent, Kazaa, Shareaza, Ares, WinMX, DC++ a veľa iných. V praxi to funguje tak, že užívateľ nazdieľa jeden alebo viac priečinkov či súborov na svojom PC, ktoré sú potom prístupné pre iných užívateľov (shared). Taktiež ja – ako užívateľ – mám prístup k obsahom priečinkov zdieľaných inými užívateľmi. Otvorím si program, dám vyhľadávať žiadanú položku a stiahnem ju od užívateľa, ktorý ju zdieľa a je práve k dispozícii. Väčšinou sa čaká niekoľko sekúnd, či minút na začiatok sťahovania. Rýchlosť sťahovania závisí najmä od rýchlosti internetového pripojenia užívateľa, od ktorého ťaháme.

Teraz krátke zhrnutie fungovania týchto sietí. Poďme sa pozrieť na hlavnú otázku tejto práce, ktorá znie nasledovne: „Ako sa slovenská legislatíva stavia ku kopírovaniu a rozširovaniu hudby a filmov (nie literárnych diel či software-u) prostredníctvom P2P sietí?“

Cieľom nášho projektu rámci predmetu Informatika a spoločnosť bolo osloviť ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, pod ktoré spadá táto problematika, kompetentné osoby zaoberajúce sa autorským zákonom, ako aj študentov právnických fakúlt a zistiť odpoveď na predchádzajúcu otázku. Za týmto účelom sme sa pýtali, či sú právne v poriadku tieto nasledujúce činnosti:

1. Zakúpim si DVD nosič s hudbou, resp. filmom a urobím si kópiu tohto nosiča. Podľa autorského zákona je táto činnosť legálna pre súkromné účely. Je však legálne požičiavať a hlavne rozdávať (zdarma) takto získané médium mojim kamarátom a známym?
2. Stiahnem si z internetu film alebo hudbu a chcem tieto dáta rozdávať kamarátom a známym. Opäť, je takéto konanie vždy legálne? Ak nie, v ktorých prípadoch nie je? Aké sú požiadavky na zdroj týchto dát resp. samotné dáta?
3. Existujú spôsoby sťahovania hudby a filmov také, že zároveň so sťahovaním tieto dáta sprístupňujem na stiahnutie iným, mne neznámym ľuďom (takzvané peer to peer siete). Je toto sprístupnenie dát neznámym ľuďom legálne?

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky sme na základe zákona č. 211/2000 Z.z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov požiadali o výklad k aplikácii zákona č. 618/2003 Z.z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov.

Od Pani PhDr. Evy Jonákovéj, z kancelárie vedúcej služobného úradu sme dostali nasledujúcu odpoveď: „V súvislosti s Vašou žiadosťou uvádzame, že zákon o slobode informácií zaväzuje povinné osoby podľa § 2 zákona o slobode informácií k sprístupňovaniu informácií na základe žiadosti podanej podľa § 14 zákona o slobode informácií, zároveň v ustanovení § 3 ods. 1 zákona vymedzuje ich informačnú povinnosť tak, že na základe žiadosti sprístupňujú informácie, ktoré majú

k dispozícii v čase podania tejto žiadosti, nie sú však povinné spracúvať nové informácie, rozборы, výklady a pod. Táto zásada je upravená aj v čl. 5 ods. 5 metodického pokynu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. MK-2908/2007-211/12259 z 9. augusta 2007, ktorým sa vydávajú pravidlá pre jednotný postup pri sprístupňovaní informácií podľa zákona č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov v znení dodatku č. 1 zo 4.12.2008: "Povinnosť sprístupniť informáciu sa nevzťahuje na názor, budúce rozhodnutie, vytváranie nových informácií (napr. právny výklad, prognóza, rozbor) a návrhy právnych predpisov v legislatívnom procese Európskej únie, ku ktorým jej orgány obmedzili prístup do nadobudnutia ich účinnosti.

Ako z uvedeného vyplýva, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky nie je povinné vypracovať a sprístupniť odpovede na otázky zadané vo vašej žiadosti z dôvodu, že výklad zákona nespadá pod pôsobnosť zákona o slobode informácií. O stanovisko k nastoleným otázkam však môžete požiadať vecne príslušnú sekciu médií, audiovizie a autorského práva ministerstva v rámci jej odbornej agendy.“

Z ôsmich právnikov z danej oblasti, ktorých sme kontaktovali najväčší záujem prejavila JUDr. Zuzana Adamová, PhD., riaditeľka Ústavu práva duševného vlastníctva, z Právnickej fakulty na Trnavskej univerzite. Vyjadřila sa ku každému bodu nášho mailu a poprosila nás o informácie o výsledkoch nášho výskumu. Nasledujú odpovede doktorky Adamovej na naše otázky:

1. Podľa autorského zákona je urobenie si kópie zakúpeného DVD nosiča s hudbou, resp. filmom legálna pre súkromné účely. Je však legálne požičiavať a hlavne rozdávať (zdarma) takto získané médium mojím kamarátom a známym?

„Ustanovenie § 24 ods. 1 upravuje len vyhotovenie rozmnoženiny diela. Nezahŕňa iné spôsoby použitia - napr. verejné rozširovanie nájmom / vypožičaním / predajom / inou formou prevodu (napr. darovaním). Navyše rozmnoženinu možno použiť len na osobné účely. Doktrínálne výklady tým rozumejú okruh najbližšej rodiny alebo osôb žijúcich v jednej domácnosti a pod. Takéto konanie určite nie je v súlade s AZ.“

2. Je rozdávanie mnou stiahnutých dát (hudby alebo filmu) kamarátom a známym vždy legálne? Ak nie, viete mi popísať prípady, kedy nie je? Aké sú požiadavky na zdroj týchto dát resp. samotné dáta?

„Situácia, ktorú popisujete, je v zásade rovnaká, ako situácia popísaná v bode 1. S istotou by sme mohli povedať len to, že takéto konanie by bolo legálne, pokiaľ by ste stiahli a ďalej širili dielo, ktoré je autorskoprávne voľné (napr. vyobrazenie starého portrétu).

Vy by ste si mali položiť otázku skôr tak, či už to, že vy sťahujete z internetu nejaké dáta, je legálne. Vy totiž tiež predmet ochrany použijete, aj keď si ho len stiahnete (vyhotovenie rozmnoženiny). Súdny v týchto veciach rozhodujú rôzne a v závislosti od mnohých skutočností technickej i právnej povahy. Pozrite si napríklad rozhodnutia Pirate Bay, Napster, Kazaa a pod.“

3. Môžem bez právnych následkov zdieľať priečinky na svojom PC, sprístupňovať ich pre iných užívateľov za účelom možnosti sťahovania obsahov priečinkov zdieľaných inými užívateľmi. Je toto sprístupnenie dát neznámym ľuďom legálne?

„Ako som písala vyššie, závisí to od posúdenia súdu. Okrem iného ide aj o to, či budeme považovať okruh ľudí v rámci siete P2P za okruh verejnosti, alebo naopak za okruh ľudí individuálne určených. V zásade sa súdy prikláňajú skôr k záveru, že takéto konanie nie je legálne.“

Od ďalších dvoch oslovených, ktorí zareagovali na náš e-mail, sme však odpovede na naše otázky nedostali. Tu sú ich reakcie:

„Samozrejme rád by som Vám pomohol, som však presvedčený, že otázky, ktoré ste mi poslali nie sú predmetom výskumu, ale štúdia. Na Slovensku a v Čechách je dostupná literatúra, kde môžete požadované informácie získať. Ak Vám bude potom niečo nejasné, rád Vám to zodpoviem.“

„Na uvedené otázky Vám zrejme kompetentnejšie zodpovedajú kolegovia, ktorí sa výslovne zaoberajú autorským právom ako napríklad profesor Švidroň, profesor Vojčik či doktor Murín.“

Uvedených ľudí sme takisto oslovili, no žiaľ odpoveď od nich neprišla.

Oslovili sme aj študentov, našich kamarátov či bývalých spolužiakov, ktorý študujú na právnickej fakulte v Trnave a právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Ich mená nebudeme uvádzať. Zhodli sa na tom, že takéto sťahovanie z P2P sietí a sprístupňovanie dát pre iných neznámych užívateľov nie je legálne, vedie k porušovaniu autorského zákona. Nespadá to pod žiadnu výnimku taxatívne uvedenú v zákone.

„Autorský zákon obsahuje isté výnimky. Sú to situácie, kedy môžu byť obmedzené autorské právo niekoho - obmedzené v zmysle zasiahnutia do neho. Nič také ako sťahovanie z P2P sietí sa tam však nenachádza. Je to nelegálne, užívatelia bez licencie využívajú autorské právo. Je to protizákonné.“

Na základe predchádzajúcich informácií môžeme teda túto tému uzavrieť nasledovne: Používanie P2P sietí je na Slovensku nelegálne. Nakoľko sa však na území našej republiky prípad podobný procesu s The Pirate Bay neriešil, nevieme posúdiť, ako vážne by bol takýto priestupok postihovaný.

Otázkou je, ako dlho potrvá, kým sa naša legislatíva vyjadrí konkrétne k takémuto spôsobu nadobúdania dát. Z doterajších skúseností to však vyzerá tak, že len prevezmeme výsledok konania v niektorom zo štátov Európskej únie. Preto sa vám asi oplatí v prípade používania P2P sietí na sťahovanie filmov a hudby sledovať podobné prípady v zahraničí.

Nakoniec, no nie v poslednom rade, sa chceme poďakovať ľuďom, ktorí nám odpovedali na naše otázky, hlavne pani doktorke Adamovej, ktorá ako jediná z kategórie „povolaných“ vecí znalých právnikov odpovedala na naše otázky a potvrdila tak naše laické vyloženie si daného zákona o ochrane autorských práv.